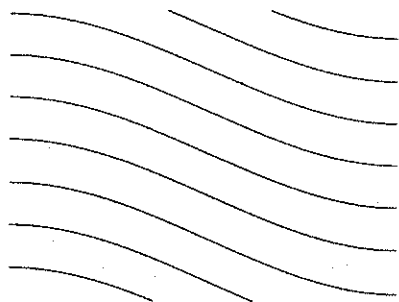

Andragoški center Republike Slovenije
Slovenian Institute for Adult Education

NOVIČKE

OKTOBER 2000/10

● **TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA 2000** ▲ Zahvala donatorjem TVU in sodelavcem ▲ 4. Andragoški kolokvij je uspešno za nami ▲ Izobraževanje odraslih v jugovzhodni Evropi ▲ Zgledno sodelovanje Mestne občine Maribor ● **DOMAČE NOVIČKE** ▲ Poti(s)kanje Nacionalnega programa izobraževanja odraslih ▲ Kaj odrasle ovira pri izobraževanju ▲ Evalvacija programa 5000 ▲ Nagrajenci brez nagrade ● **KOTIČEK JE VAŠ** ▲ Katalog OKO ● **PRIPRAVLJAMO/PRIPRAVLJAJO** ▲ Vabilo na petkovo srečanje ● **PONUJAMO/PONUJAJO VAM** ▲ Izobraževalna ponudba ACS za leto 2000/2001 ● **OBVESTILA** ▲ Čestitke Jasni Dominko Baloh ● **NOVOSTI IZ KNJIŽNICE ACS**

Izdajatelj: Andragoški center Slovenije

PROGRAMSKA ZASNOVA NOVIČK

Novičke so skupni informativni bilten za izobraževanje odraslih v Sloveniji. Z Novičkami želimo izboljšati obveščenost vseh, ki delamo na tem področju ali pa smo kakor koli povezani z izobraževanjem in učenjem odraslih v Sloveniji.

Prejemniki Novičk so posamezniki in organizacije; tisti, ki se ukvarjajo z izobraževanjem in učenjem odraslih poklicno, in tudi tisti, ki delajo to prostovoljno (v društvih, strokovnih, verskih, političnih in drugih prostovoljskih organizacijah).

V Novičkah objavljamo tele vrste informacij o izobraževanju in učenju odraslih doma in v svetu:

- opis in prikaz dogodkov in dejavnosti v izobraževanju odraslih;
- razvojne, raziskovalne in druge programe in projekte;
- sporočila o organizacijah, njihovih potrebah, načrtih in dejavnostih;
- podatke o izobraževalnih programih in razvoju programov;
- sporočila o politiki in strategiji izobraževanja odraslih;
- novice v upravljanju in zakonodaji;
- statistične podatke;
- mnenja, stališča in predloge;
- podatke in informacije o možnostih in virih za učenje;
- podatke o napovedanih prireditvah, posvetih, publikacijah in drugih strokovnih dogodkih;
- prikaze novih knjig, člankov ter didaktičnega in drugega gradiva ter novice s knjižnega trga;
- novice iz naših knjižnic, predvsem iz knjižnice ACS.

V Novičkah objavljamo kratke, jedrnat, objektivne in nepristranske informacije.

Novičke izhajajo praviloma vsak mesec, gradivo za posamezno številko zbiramo do 10. v mesecu. Za stike s tujino izdamo Novičke trikrat na leto v angleškem jeziku.

Prejemnikom Novičke pošiljamo brezplačno. Tako bo tudi v prihodnje, če bomo lahko stroške za njihovo izdajanje poravnali iz javnih sredstev za izobraževanje odraslih.

Novičke ureja in izdaja Informacijsko središče ACS.

Odgovorni osebi: mag. Zvonka Pangerc Pahernik, vodja Informacijskega središča, in mag. Maja Korošak, urednica.

Novičke tiska Tiskarna Štok.

Prelom: Solos d.o.o.

Naslov uredništva je: Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134a, 1000 Ljubljana, telefon: 01 5842 560, faks: 01 5245 881, internet: www.acs.si, el. naslov:

maja.korosak@acs.si

Novičke lahko preberete tudi na internetu: www.acs.si/publikacije/novicke_slo.htm

TEDEN VSEŽIVLJENJSKEGA UČENJA 2000

Odprtje TVU 2000 Zahvala donatorjem TVU in sodelavcem

Slovesno odprtje Tedna vseživljenjskega učenja, ki ga vsako leto ob podelitvi priznanj (za izjemne dosežke in bogatitev lastnega znanja ali znanja drugih) pripravimo delavci Andragoškega centra Slovenije, je uspešno za nami. Želim se še posebej zahvaliti nekaterim ustanovam in posameznikom, ki so nam pri tem priskočili na pomoč. Najprej še enkrat hvala Hermesu Softlabu, ki nam je že tretjič gostoljubno odstopil dvorano za prireditev ter pokril delne stroške pogostitve. Hvala založbama Mladinska knjiga in Slovenska knjiga za podarjene knjige ter založbi Rokus za enoletne naročnine na Revijo o knjigah (za vse dobitnike priznanj), Mateju Horvatu za zvočno obdelavo, Digitalni videoprodukciji Slak za tehnično realizacijo predstavitvenih filmov. Kvartetu Zvok, ansamblu Tružamora Slovenica in Ljudskim pevkam iz Zabovcev se zahvaljujemo za čudovite umetniške užitke.

Nataša Elvira Jelenc, ACS

4. Andragoški kolokvij je uspešno za nami Pismenost, participacija in družba znanja

Andragoški center Slovenije je 16. in 17. oktobra v Ljubljani organiziral četrti, tokrat mednarodni Andragoški kolokvij na temo *Pismenost, participacija in družba znanja*.

Njegov namen je bil osvetliti stanje v Sloveniji na področju izobraženosti, pismenosti in udeležbe odraslega prebivalstva v primerjavi z razvitimi evropskimi in nekaterimi srednjeevropskimi državami ter na podlagi tega pridobiti vedenja, ki bodo služila pri odpravi razvojnega zaostanka na tem področju.

Cilji letošnjega kolokvija so bili:

- osvetliti profil pismenosti in udeležbe odraslih v izobraževanju z vidika drugih disciplin,
- preučiti povezanost pismenosti in participacije s tehnološkim in socialnim razvojem,
- preučiti povezanost pismenosti in izobrazbe,
- osvetliti dejavnike, ki vplivajo na razvijanje in ohranjanje pismenosti odraslih v različnih okoliščinah doma, pri delu in v lokalnem okolju.

V družbi znanja postajajo človeški viri čedalje pomembnejši dejavnik gospodarskega razvoja

in konkurenčne prednosti držav. Strokovnjaki opozarjajo, da Slovenija zaostaja za razvitimi državami po izobraženosti prebivalstva za okoli 10 let. Kakovost in uporabnost znanja prebivalstva lahko merimo tudi s pismenostjo prebivalstva. Nacionalna raziskava o pismenosti in udeležbi odraslih v izobraževanju, ki jo je Andragoški center Slovenije izpeljal v letu 1998, je pokazala, da je pismenost odraslega prebivalstva v Sloveniji slabša, kot smo pričakovali, in kaže na to, da je razvojni zaostanek Slovenije na tem področju še večji. Tokratni kolokvij je bil prav zaradi neugodnih izsledkov nacionalne raziskave namenjen vprašanjem pismenosti in udeležbe odraslih v izobraževanju.

Zdi se, da je pismenost odraslih termin, ki ga za vsakdanjo rabo vsi razumemo, vendarle pa ga vsaka stroka razlaga drugače in različno pojmuje vlogo pismenosti v osebnem in družbenem razvoju. Izsledke raziskave smo želeli osvetliti z vidika različnih strok in področij ter nakazati možnosti, poti in odgovornosti za dvigovanje ravni pismenosti odraslega prebivalstva. Na kolokviju nismo iskali ene resnice ali pravih odgovorov: z razpravo smo želeli odpreti različne dileme in se soočiti z različnimi pogledi zato, da bogatimo drug drugega in se razvijamo.

Prav v ta namen smo tudi poskrbeli, da je bila večina prispevkov, tako plenarni referati kot diskusijski prispevki, objavljenih že vnaprej, in sicer v zborniku *Pismenost, participacija in družba znanja*, ki ga je izdal Andragoški center Slovenije (op.: zbornik lahko naročite v ACS). Prispevki, ki niso bili pravočasno oddani, bodo objavljeni v *Andragoških spoznanjih*.

Kolokvija se je udeležilo 70 priznanih domačih in tujih strokovnjakov iz petih držav: Bolgarije, Velike Britanije, Madžarske, Švedske, Združenih držav Amerike in Slovenije. Predstavili so izkušnje z vključevanjem manj izobraženih odraslih v izobraževanje ter projekte za dvigovanje ravni pismenosti odraslih. Strokovnjaki so temo kolokvija osvetljevali iz različnih vidikov, od pedagoškega, sociološkega, psihološkega, jezikoslovnega do ekonomskega. Prispevki in razprave so bile zelo pestre, saj so se nekateri lotevali teme kolokvija z analitičnega ali sistemskega vidika, drugi pa so opisovali uspešno prakso.

Pogrešali smo večjo udeležbo razpravljalcev iz različnih podjetij, saj nas je zanimalo, ali se v slovenskih podjetjih srečujejo s slabo pismenostjo zaposlenih in v kolikšni meri ta predstavlja problem za uspešnost zaposlenih in podjetja. Razprava je tudi pokazala, da je terminologija na področju odraslih v Sloveniji neenotna, in podana je bila pobuda, da bi se terminološka vprašanja reševala na posebnem strokovnem srečanju.

Prispevki so bili razdeljeni na dva dela: plenarne referate in diskusijske prispevke. Svoj plenarni referat je prva predstavila **mag. Ester Možina** (ACS) in z njim orisala rezultate raziskave o pismenosti odraslih v Sloveniji. Sledila ji je **dr. Vida A. Mohorčič Špolar**, direktorica ACS, ki je govorila o povezavi informacijske družbe in udeležbe odraslih v izobraževanju. Šved **dr. Albert Tuijnman**, direktor Mednarodnega inštituta za izobraževanje

na Univerzi v Stockholmu, vodilni sodelavec mednarodne raziskave o pismenosti odraslih in urednik Enciklopedije izobraževanja odraslih, je predstavil pismenost odraslih z mednarodne perspektive, medtem ko je **Alan Tuckett**, direktor Nacionalnega inštituta za izobraževanje odraslih v Veliki Britaniji, govoril o 25 letih kampanij za pismenost v Veliki Britaniji. Sledili sta Madžarki **Ilona Banfi** in **Emese Felvegi** z Nacionalnega inštituta za izobraževanje s predstavitvijo rezultatov raziskave o pismenosti na Madžarskem. Plenarni del sta nato nadaljevali domači strokovnjakinji, **dr. Darja Piciga** s Pedagoškega inštituta, osvetlila je pojem informacijske pismenosti mladih, in **dr. Ana Krajnc** s Filozofske fakultete, ki je ugotavljala, kaj poraja funkcionalno nepismenost. Predstavitev plenarnih referatov je zaključil **dr. Lojze Sočan** s Fakultete za družbene vede, ki je v svojem prispevku osvetlil pismenost odraslih z vidika nove ekonomije.

Drugi dan kolokvija so bili na vrsti diskusijski prispevki 27 domačih in tujih strokovnjakov z različnih področij. Novost letošnjega kolokvija je bila tudi **delavnica** pod vodstvom Angležinje **Tare McArthur**, učiteljice v programih opismenjevanja v revnejših londonskih četrtih. Predstavljen je bil program opismenjevanja v območni skupnosti. Delavnice se je udeležilo 27 učiteljev PUM in UŽU ter nekaj domačih in tujih strokovnjakov s tega področja.

Andragoški center Slovenije je kot organizator kolokvija prepričan, da je kolokvij pripomogel k strokovni bogatitvi vseh udeležencev in spodbudil nastajanje novih zamisli, ki bodo prispevale k izboljšanju pismenosti in participacije odraslih v družbi znanja.

Mateja Pečar, ACS

Projekt TVU v mednarodnem projektu EBIS Izobraževanje odraslih v jugovzhodni Evropi

Inštitut za mednarodno sodelovanje Nemške zveze ljudskih univerz iz Bona (IIZ/DW) je povabil Andragoški center Slovenije k sodelovanju v *projektu EBIS - Izobraževanje odraslih v jugovzhodni Evropi*. IIZ/DW je v okviru *Pakta stabilnosti za jugovzhodno Evropo*, s podporo Zveznega ministrstva za gospodarsko sodelovanje in razvoj, pripravil projekt *Krepitev lokalnih in regionalnih struktur za izobraževanje odraslih kot prispevek k stabilnosti v jugovzhodni Evropi*. Projekt naj bi prispeval h krepitvi demokracije, stabilnosti in k razvoju tega območja. Poleg Nemčije sodelujejo v njem: Albanija, Bosna in Hercegovina, Bolgarija, Hrvaška, Jugoslavija, Kosovo, Makedonija, Romunija in Slovenija. Projekt bo trajal tri leta (2000-2003) in ima naslednje cilje:

- razvijanje in krepitev izobraževalnih zmogljivosti in priložnosti za izobraževanje,
- izboljšanje pogojev za ekonomski in poklicni razvoj ljudi,
- prispevati k vključevanju etničnih skupin in socialno izključenih,

- krepiti sposobnosti in možnosti vseh ljudi za participacijo v procesih učenja in odločanja. IIZ/DW za doseganje teh ciljev namenja materialno in organizacijsko pomoč ustanovam na področju izobraževanja odraslih (pomoč pri opremljanju, svetovanje), razvija usposabljanje izbranih praktikov, raziskovalcev, politikov in upravnih delavcev za to, da bi lahko prenašali izkušnje in primere dobre prakse ter skrbeli za nadaljnji razvoj v izobraževanju odraslih.

Cilji in ukrepi so usmerjeni na tri ravni:

- krepitev izobraževalne ponudbe v posamezni državi,
- razvijanje sodelovanja med posameznimi državami,
- razvijanje regionalnih omrežij in institucionaliziranih povezav med izobraževalci, strokovnjaki iz državnih uprav, civilne družbe in univerz, prek katerih bi spodbujali zblíževanje in vzajemno pomoč.

Andragoški center sodeluje v projektu EBIS s tremi projekti na vseh treh ravneh:

1. projekt *Razvoj svetovalne dejavnosti za izobraževanje odraslih na lokalni ravni*, vodi ga mag. Tanja Vilič Klenovšek in poteka na prvi ravni. V ACS so bile oblikovane teoretske podlage in splošni model razvoja informativno svetovalne dejavnosti v lokalnem okolju. Za nosilke modela v prvem letu izvajanja projekta so bile izbrane ljudske univerze z dolgoletno tradicijo in bogatimi izkušnjami v izobraževanju odraslih: v Kopru, Mariboru, Murski Soboti, Novem mestu in Žalcu.
2. projekt *Teden vseživljenjskega učenja*, vodi ga mag. Zvonka Pangerc-Pahernik, poteka na drugi ravni (v nadaljevanju TVU-EBIS), vendar želimo, da bi meddržavno sodelovanje v tretjem letu preraslo v regionalno omrežje TVU in bi v njegovem okviru organizirali dan učenja v vseh sodelujočih državah.
3. Projekt *Informacijsko-dokumentacijsko omrežje*, vodi ga prav tako mag. Zvonka Pangerc-Pahernik, poteka na tretji ravni. Gre za zasnovo regionalnega informacijsko-dokumentacijskega omrežja (INEBIS). V njem bodo v prvi fazi predstavljene dejavnosti projekta EBIS, do konca leta 2000 pa naj bi zaživela spletna stran projekta INEBIS, na kateri bodo predstavljene aktivnosti sodelujočih držav v projektu EBIS in ustvarjene pomembne povezave z drugimi omrežji in institucijami. V drugi fazi pa bo zasnovano regionalno omrežje vseh zainteresiranih partnerjev, ki zagotavljajo informacije, znanje ter zglede dobre prakse iz izobraževanja in učenja.

Tokrat nekoliko podrobneje predstavljam drugi projekt: *Projekt TVU-EBIS*.

Sodelavci ACS, v sodelovanju s projektnimi uradi IIZ/DW in koordinatorji v projektu EBIS v izbranih državah jugovzhodne Evrope, z uvajanjem Tedna vseživljenjskega učenja v posamezne države želimo uresničiti naslednje cilje:

- povečanje zmogljivosti in usposabljanje izvajalcev na področju izobraževanja odraslih za razširjanje kulture vseživljenjskega učenja,

- spodbujanje pomena učenja v različnih okoljih za osebno rast, večjo kakovost življenja, za večje razumevanje med ljudmi,
- promocijo učenja in predstavitve izobraževalne ponudbe v sodelovanju sosednjih držav,
- uresničitev priporočil Unescovih *Deklaracije o učenju* in *Akcijskega načrta za prihodnost* o praznovanju Mednarodnega tedna učenja odraslih.

Za doseganje teh ciljev smo že oziroma bomo v prvem letu izvajanja projekta izpeljali naslednje aktivnosti.

1. Predstavitve projekta TVU na srečanjih koordinatorjev projekta EBIS;
2. Udeležba predstavnikov iz Nemčije in Slovenije na odprtju prvega Mednarodnega tedna učenja odraslih v Hannoveru, september 2000;
3. Udeležba koordinatorjev in potencialnih nosilcev TVU-EBIS iz držav jugovzhodne Evrope na petem slovenskem in hkrati prvem mednarodnem TVU v Ljubljani;
4. Udeležba koordinatorjev in potencialnih nosilcev na prireditvah TVU 2000 na krajevni ravni;
5. Izpeljava delavnic, vodila jih bo sodelavka ACS in vodja projekta TVU-EBIS mag. Zvonka Pangerc Pahernik, s koordinatorji in potencialnimi nosilci v državah jugovzhodne Evrope. Na delavnicah bomo izpeljali naslednje dejavnosti.
 - Predstavili bomo slovenski model TVU: posebnost slovenskega modela je v tem, da s prireditvami na državni in na lokalni ravni predstavljamo oboje - učenje v mladosti (v predšolski in "šolski" dobi) in učenje v odraslosti; prireditve v Sloveniji so v prvih letih "pokrivale" predvsem dva stebra: učiti se, da bi vedeli, in učiti se, da bi znali delati; vedno bolj pa narašča promocija vsebin in oblik učenja na tretjem stebru - učiti se, da bi znali živeti v skupnosti, in četrtem stebru - učiti se biti.
 - Poročali bomo o odprtju Mednarodnega tedna učenja odraslih v Hannoveru (EXPO 2000).
 - Izmenjali bomo izkušnje o organiziranju tednov/festivalov učenja: s predstavniki držav, ki so že organizirale podobne prireditve. Tuji modeli "festivalov" učenja praviloma poudarjajo učenje v dobi odraslosti, v nerazvitih državah pa so namenjeni predvsem opismenjevanju odraslih.
 - Oblikovali bomo koncepte tednov/festivalov učenja v državah jugovzhodne Evrope: preučili bomo dejavnike uspešnega organiziranja, opredelili možnosti za organiziranje podobnih prireditev v državah, ki sodelujejo v projektu EBIS; zasnovali koncept lastnih prireditev, opredelili prve korake ter potrebe po svetovanju in pomoči.

V ACS smo v TVU od 16. oktobra do 18. oktobra gostili 40 udeležencev projekta TVU-EBIS iz drugih držav. Med udeleženci iz Albanije, Bosne in Hercegovine, Hrvaške, Jugoslavije, Kosova, Makedonije in Romunija so bili:

- koordinatorji, ki pod neposrednim vodstvom IIZ/DW skrbijo za celoten projekt EBIS (TVU-EBIS je samo eden od projektov); koordinatorica za Slovenijo je gospa Metka Rečnik, sodelavka ACS, in

- predstavniki različnih strokovnih in upravnih ustanov, strokovnjaki ali ključni upravni delavci, ki imajo znanje, ugled in dovolj moči za pripravo in izpeljavo projekta TVU-EBIS v svoji državi.

Olga Drofenik, ACS

Zgledno sodelovanje Mestne občine Maribor

Župan mestne občine Maribor, Boris Sovič, je na pobudo Zveze inženirjev in tehnikov Maribor in Zveze svobodnih sindikatov Slovenije – Območna organizacija Podravja povabil na delovni sestanek vse letošnje organizatorje prireditev TVU iz občine Maribor. Dogovorili so se glede naslednjih vprašanj:

- kako lahko mestna občina Maribor (MOM) uspešneje promovira projekt TVU in izvajalce na svojem območju,
- kakšne so poti za spodbujanje množičnega obiska TVU prireditev,
- o predlogih organizatorjev prireditev glede vloge MOM v projektu TVU,
- sredstvih, ki so na razpolago MOM.

V izjemno plodni razpravi, ki jo je v nadaljevanju vodil svetovalec župana, gospod Daniel Sajko, so sodelovali predstavniki Andragoškega zavoda Maribor – Ljudske univerze, Dobe Maribor, Srednje trgovske šole, Muzeja narodne osvoboditve, Sklada za razvoj in usposabljanje človeških virov, Zveze inženirjev in tehnikov Maribor, ZSSS – Območne organizacije Podravja in centra Shen-qi Maribor.

Vsi udeleženci so bili enotnega mnenja, da je odločitev MOM za aktivno sodelovanje pomembna tudi za razvijanje mesta kot učeče se skupnosti, za razvijanje in priznavanje vseh oblik in možnosti izobraževanja – formalnih in neformalnih; tudi izobraževanja, ki prispeva k ohranjanju in razvijanju kulturne dediščine, ozaveščenosti o okoljevarstvenih in zdravstvenih vprašanjih; vprašanjih problematike mladih, starejših in brezposelnih. Sodelovanje MOM bo dvignilo ugled projektu TVU, povečalo raznovrstnost prireditev TVU in vplivalo na še večjo medijsko podporo in udeležbo prebivalcev vseh starosti na prireditvah v občini.

Rezultat srečanja so tudi povsem konkretni dogovori o letošnjih akcijah MOM in o tem, kako delovati v projektu TVU 2001:

1. MOM se bo vključila v promocijo prireditev TVU.
2. MOM bo v petek, 15. oktobra, organizirala novinarsko konferenco, kot uvodno prireditev TVU 2000. Povabilo pošlje tudi predsedniku Nacionalnega odbora TVU, dr. Zdenku Medvešu, in Andragoškemu centru Slovenije.
3. V mesecu decembru bo MOM organizirala okroglo mizo na temo TVU, kjer bo predstavila

rezultate letošnjega TVU in načrt sodelovanja MOM v TVU 2001.

4. MOM bo na svojih internetnih straneh do petka, 15. oktobra, objavila vse letošnje prireditve in izvajalce, ki so poslali prijave Andragoškem centru Slovenije; seznam prijavljenih izvajalcev in prireditev posreduje ACS. Zagotovljene pa bodo tudi povezave z drugimi viri informacij o dogodkih TVU in izvajalcih.
5. MOM bo o vseh prireditvah po svojih ustaljenih poteh obveščala vse akreditirane novinarje.
6. MOM bo še posebej posredovala povabila k udeležbi na prireditve območni službi ZRSZZ, OE Zavoda za šolstvo, študentski organizaciji, mladinskim organizacijam, zavodom s področja kulture, obema zbornicama in društvom upokojencev.
7. Andragoški zavod - LU Maribor bo pripravil okvirni načrt TVU 2001 vključno z oceno najnižjih stroškov za koordinacijo priprav in izvedbe TVU 2001. MOM bo preverila možnost sofinanciranja iz proračuna MOM za leto 2001.

Olga Drogenik, ACS

DOMAČE NOVIČKE

Poti(s)kanje Nacionalnega programa izobraževanja odraslih

“Javni interes v izobraževanju odraslih se določi z nacionalnim programom, ki ga sprejme Državni zbor na predlog Vlade Republike Slovenije,” je zapisano v 22. členu Zakona o izobraževanju odraslih, sprejetem že davnega leta 1996. Po tem sprejemu je sledilo široko, resno zastavljeno delo ACS in zunanjih sodelavcev pri pripravi strokovnih podlag, objavljenih v dveh zajetnih knjigah z letnicama 1998 in 1999. Na temelju teh je bil oblikovan Nacionalni program (NPIO), ki ga je že lani potrdil Strokovni svet za izobraževanje odraslih, kakor predpisuje zakon; na obravnavo v vladnih odborih in na seji Vlade pa še čaka.

Letošnjo jesen se je v zvezi s tem začelo nekaj obetavno premikati: prav z namenom in odgovornostjo za sprejetje NPIO je v Sektorju za izobraževanje odraslih MŠŠ kot državna podsekretarka pričela z delom mag. Katja Dovžak. Na njeno pobudo smo se že nekajkrat sestali (poleg MŠŠ in ACS še dr. Sočan) ter uskladili mnenja in poglede na NPIO: kaj lahko poenostavimo, kaj izostrimo, kaj lahko v takem dokumentu pogrešamo in česa nikakor ne, pri čem lahko predvidimo nekoliko popuščanja in pri čem bomo za vsako ceno vztrajali. (Prav tako je, predvsem na njeno prigovarjanje, minister obljubil, da bodo NPIO na vladnih odborih obravnavali v kratkem.) Tako preoblikovan dokument je že skoraj nared. Ob zagnanosti nove kadrovske “pridobitve” na MŠŠ lahko realno pričakujemo, da bo do vladne obravnave prišlo še v letošnjem letu.

Peter Beltram, ACS

Evalvacija Programa 5000

Andragoški center Slovenije po naročilu Zavoda RS izvaja Evalvacijo srednješolskega formalnega izobraževanja brezposelnih – Program 5000* (v nadaljevanju Evalvacija). V raziskavi sodelujejo delavci ACS iz raziskovalnega središča, razvojnega in izobraževalnega ter tudi iz informacijskega središča: Olga Drogenik, Sonja Klemenčič, Vera Jakara, mag. Tanja Vilič Klenovšek, dr. Livija Knaflič, mag. Jasmina Mirčeva, Tanja Možina, Marko Radovan in Metka Svetina; občasno pa sta se vključevali tudi mag. Zvonka Pangerc Pahernik in dr. Angela Ivančič. Dogovori o konceptu Evalvacije, ki določa vsebino, cilje in pričakovane rezultate, o vodenju in financiranju raziskave so bili dolgotrajni, trajali so skoraj vse leto. To je po svoje tudi razumljivo, saj je Program 5000 izjemno obsežen in zahteven.

Izhodišča in temeljni cilji evalvacije

V skladu s konceptom Evalvacije je evalvacijska skupina ACS predvidela longitudinalno evalvacijo, ki poteka od jeseni 1999, zaključila pa se bo do decembra 2002. Spremljamo vse subjekte, ki imajo pomembno vlogo pri načrtovanju in/ali izvedbi projekta, to pa so:

- **Udeleženci** v programih srednjega poklicnega in srednjega strokovnega izobraževanja, in sicer: ena vpisana generacija brezposelnih skozi štiriletno trajanje izobraževanja; spremljanje prve vpisane generacije se je pričelo v letu 1999/2000 in se bo zaključilo leta 2002. Hkrati se v šolskih letih 2000/2001 in 2001/2002 spremljajo tudi na novo vpisane generacije, ne glede na to, da ob zaključku evalvacije vsi še ne bodo končali izobraževanja.
- **Izvajalci** srednješolskih izobraževalnih programov, in to: vodje izobraževanja odraslih, učitelji splošnih, strokovnih in praktičnih predmetov ter ravnatelji/direktorji.
- **Območne službe in uradi ZRSZ:** organizatorji izobraževanja, svetovalci za zaposlitev.
- **Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Ministrstvo za šolstvo in šport:** ministra, državna sekretarja, strokovni sodelavci v Programu 5000.
- **Zavod RS za zaposlovanje:** direktor in namestnik direktorja, vodja službe za zaposlovanje, vodja Programa 5000.

* Program 5000 je sprejela Vlada RS 2. julija 1998. V njem so določeni trije cilji: zvišanje izobrazbene ravni brezposelnih oseb, zmanjševanje poklicnega strukturnega neskladja na trgu dela in omogočiti izobraževanje najmanj 5000 brezposelnim. Program 5000 je namenjen brezposelnim brez poklicne izobrazbe (prednost mladi do 26 let) in brezposelnim, ki v svojem poklicu iz različnih vzrokov ne morejo dobiti zaposlitve in si morajo pridobiti drugo ustrezno izobrazbo. Vladni Program 5000 določa tudi vrste izobraževalnih programov, način vpisovanja brezposelnih (v posebne oddelke za brezposelne osebe ali individualno na razpisna mesta za izobraževanje odraslih), pravice in obveznosti brezposelnih v času izobraževanja, izvajalce izobraževalnih programov in seveda tudi sredstva za izpeljavo in spremljanje Programa 5000. Program 5000 je letni program, Vlada ga sprejema za vsako šolsko leto posebej; doslej so bili sprejeti še programi za šolsko leto 1999/2000 in 2000/2001.

Vključitev vseh subjektov v Evalvacijo omogoča spremljanje celotnega postopka izobraževanja brezposelnih od vključitve do zaključka izobraževanja, primerjanje posameznih faz izobraževanja in delno vplivanje na njihovo izboljševanje ter ugotavljanje učinkov Programa 5000 na več ravneh: trg dela, izobraževanje odraslih, uresničevanje ciljev nacionalnega programa izobraževanja odraslih in izobraževalni sistem. **Ključni cilji evalvacije** so povezani z ocenjevanjem kvalitete izbora subjektov izvedbe Programa izobraževanja brezposelnih oseb, kvalitete procesa izobraževanja in kvalitete učinkov.

V sodelovanju z naročnikom so bili določeni tudi **podrobnejši cilji** Evalvacije:

- a) ocenjevanje procesa izbire izvajalskih organizacij z vidika kakovosti izbora, časovne primernosti, ustrezne lokalne razmestitve;
- b) ocenjevanje procesa izbire brezposelnih za izobraževanje z vidika časovno usklajenega in kvalitetnega postopka, primernosti izbora in svetovalnega postopka;
- c) ocenjevanje priprav za izvajanje izobraževanja v izvajalskih organizacijah, ocenjevanje kvalitete postopkov, ki jih Program 5000 določa kot posebne ukrepe za učinkovitost izobraževanja (uvodni pogovor, izobraževalni načrt);
- d) ocenjevanje primernosti organizacijskih rešitev izvedb programa (časovna razporeditev izobraževanja, oblikovanje posebnih skupin ipd.), vključno z vidika ocene primernosti takih rešitev za različne ciljne skupine;
- e) ocenjevanje poteka izobraževanja brezposelnih z vidika posebnih potreb ciljne skupine;
- f) ocenjevanje učinkov izobraževanja z vidika posameznika, temeljnih ciljev Programa in izobraževalnih institucij.

Evalvacija je empirična; za njeno izvedbo uporabljamo vodeni intervju, skupinski pogovor, anketo in analizo dokumentacije. O izsledkih evalvacije poročamo vsako leto, ob zaključku leta 2002 pa bo pripravljeno sklepno poročilo o kvaliteti postopkov izbora ključnih subjektov – to so brezposelni, šole, učitelji, svetovalci, ki sodelujejo v izvedbi Programa 5000; kvaliteti izobraževalnega procesa in učinkih Programa 5000 z vidika brezposelnih, izobraževalnih ustanov in temeljnih ciljih programa ter njegovega vpliva na druge nacionalne programe.

Pregled opravljenega dela

V prvem letu raziskave smo do zdaj opravili naslednje naloge: določili in uskladili koncept Evalvacije, pripravili načrt evalvacije v šolskem letu 1999/2000, izpeljali terenski del Evalvacije med udeleženci, pri izvajalcih programov, v območnih službah in uradih ZRSZ in na Ministrstvu za šolstvo in šport ter pripravili preliminarno poročilo o poteku raziskave. V tem mesecu poteka zadnji del terenske raziskave – skupinski intervju s 300 udeleženci v programih srednjega poklicnega in strokovnega izobraževanja, čakajo nas še intervjuji na Ministrstvu za delo in v ZRSZ. Vzporedno s terenskim delom pa že ves čas poteka priprava in obdelava podatkov, pridobljenih v terenskem delu raziskave.

S konceptom evalvacije so bili določeni cilji, vsebina, subjekti in predmet evalvacije.

V skladu s cilji Evalvacije smo pripravili evalvacijska vprašanja in razvili vprašalnike za posamezne subjekte. Za vsak subjekt smo določili tudi **vsebinske sklope** vprašanj, ki smo jih razvrstili v tri temeljna področja: 1) brezposelni v izobraževanju, 2) kakovost priprave in izvedbe izobraževanja in 3) učinki programa 5000. V prvem smo določili dva tematska sklopa: o značilnostih brezposelnih in njihovi motivaciji za izobraževanje. V drugem smo oblikovali šest tematskih sklopov: proces izbire brezposelnih, proces izbire izvajalcev, organizacijske priprave na izvedbo in izvedba izobraževanja, usposobljenost učiteljev in drugih kadrov v organizacijah za izobraževanje, priprava in izvedba kurikula ter delo z brezposelnimi pred izobraževanjem. V tretjem smo opredelili štiri tematske sklope: doseganje ciljev programa 5000, povezanost učinkov Programa 5000 s cilji nacionalnega programa izobraževanja odraslih, učinki Programa 5000 na mrežo izobraževalnih organizacij za odrasle in širši družbeni učinki Programa 5000. Za poglobljeno obravnavo vseh tematskih sklopov smo določili več kot 50 evalvacijskih vprašanj.

V skladu s področji, tematskimi sklopi in evalvacijskimi vprašanji smo pripravili in testirali **instrumentarij** za evalviranje delovanja vseh subjektov Programa 5000:

subjekt evalvacije	instrument/metoda
udeleženec Programa 5000	vprašalnik/telefonska anketa
udeleženec Programa 5000 (motivacija)	vprašalnik/skupinsko
anketiranje	
ravnatelj izvajalske organizacije	vprašalnik/vodeni intervju
vodja izobraževanje odraslih v izvajalski organizaciji	vprašalnik/vodeni intervju
učitelji splošnih, strokovnih in praktičnih predmetov	vprašalnik/vodeni intervju
organizator izobraževanja v območni službi/uradu	vprašalnik/vodeni intervju
svetovalec zaposlitve v območni službi/uradu	vprašalnik/anketa po pošti
minister, državni sekretar, ekspert v MŠŠ in MDD	vprašalnik/vodeni intervju
vodilni delavec, ekspert v ZRSZ	vprašalnik/vodeni intervju

Vprašalnike smo testirali v izvajalskih organizacijah v Kranju, Novem mestu, Mariboru in Ljubljani ter na območnih enotah Zavoda RS za zaposlovanje Kranj in Ljubljana. Opravili smo intervjuje z ravnatelji, vodji izobraževanja odraslih in učitelji ter z 90 udeleženci. Vprašalnik za udeležence Programa 5000 smo dodatno preverjali s pisnim odgovarjanjem in telefonsko anketo. Vse vprašalnike smo dopolnili v skladu z rezultati pilotnega testiranja.

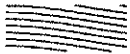

Kar veliko časa smo potrebovali za določanje **vzorca** za anketiranje subjektov za šolsko leto 1999/2000 v Programu 5000, da smo lahko upoštevali reprezentativnost po udeležencih, reprezentativnost po regijah, reprezentativnost po programih srednjega poklicnega in srednjega strokovnega izobraževanja in reprezentativnost po vrsti izvajalca (LU, srednje šole, zasebne organizacije za izobraževanje odraslih). V vzorec smo zajeli **1300 udeležencev** Programa 5000 (36 % osnovne populacije, ki so jo sestavljali udeleženci programov srednjega poklicnega in srednjega strokovnega izobraževanja, ki so imeli v obdobju september–december 1999 podpisano pogodbo o izobraževanju z ZRSZ). Anketiranje smo izpeljali na dva načina: v obliki telefonske ankete s 1000 udeleženci, in to v dveh fazah: najprej na manjšem slučajnostnem in reprezentativnem vzorcu (300) in nato na reprezentativnem vzorcu (700); ter v obliki skupinske ankete s 300 udeleženci. Na podlagi podatkov o udeležencih smo prišli do podatkov o izvajalcih ter izobraževalnih programih, v katere so bili brezposelni vključeni.

V vzorec **izvajalcev izobraževanja** je bilo vključenih 73 (51 % vseh) izvajalcev Programa 5000; intervjuje smo opravili s 66 ravnatelji, 65 vodji izobraževanja in 190 učitelji. V vzorec **programov** smo zajeli 32 programov (33 %, izločili smo tiste, v katerih je bilo na ravni Slovenije manj kot 15 udeležencev). Vzorec **območnih služb in uradov** ZRSZ predstavljajo vse službe (10) in uradi (59): intervjuvali smo vse organizatorje izobraževanja (13), in izpeljali anketo po pošti v vseh območnih službah in uradih, in to z enim svetovalcem; tam, kjer jih je več, je bil upoštevan prvi svetovalec po abecedi. Terenski del raziskave smo opravili v dveh delih spomladi (maj, junij) z večino subjektov (udeleženci, izobraževalne organizacije, območne službe in uradi), sedaj poteka drugi del (300 udeležencev, predstavniki ministrstev in ZRSZ). Hkrati z delom na terenu so potekale priprave za analizo podatkov: izdelani so bili enotni vnašalniki, sproti smo vnašali podatke in izračunavali osnovne frekvence. Sedaj teče analiza in interpretacija podatkov. *(Nadaljevanje v prihodnji številki Novičk.)*

Olga Drofenik, ACS

Participacija v izobraževanju odraslih – II. Kaj odrasle ovira pri izobraževanju

V septembrski številki *Novičk* smo se v članku *Iz raziskave Pismenost in udeležba odraslih v izobraževanju* že na kratko dotaknili tudi področja ovir odraslih, ki se želijo izobraževati. Ker se zdi, da jim je bilo glede na kompleksnost njihove interpretacije namenjenega premalo prostora, bom poskušal nekoliko podrobneje predstaviti še nekatere druge vidike participacije odraslih v izobraževanju in dejavnike, ki jo ovirajo. V tem sestavku bi rad opozoril na dva pomembna vidika: primerjavo ovir glede na dejavnost v izobraževanju ter nekatere subjektivne predpostavke, ki zadevajo zaznavanje ovir.

Iz prispevka *Iz raziskave Pismenost in udeležba odraslih v izobraževanju*, kjer so predstavljeni skupni odgovori anketirancev, lahko razberemo, kako se razporejajo ovire, ki onemogočajo izobraževanje. V grafu smo videli, da pomanjkanje prostega časa zaradi obveznosti doma ali v službi ter stroški izobraževanja zavzemajo skoraj tri četrtine vseh ovir. Kljub temu, da imajo druge ovire zelo nizke vrednosti, jih ne smemo podcenjevati, še posebej, če jih primerjamo glede na posameznikovo izobraževalno aktivnost - se pravi pri tistih, ki so se v letu anketiranja ali leto poprej izobraževali, in tistih, ki se niso, a so se želeli (morebitni udeleženci).

Tabela 1: Ovire, ki so odraslim preprečevale izobraževanje za delo glede na vključenost v izobraževanje I.

	so se izobraževali	se niso izobraževali
Prevelika zaposlenost/pomanjkanje časa	30,3	26,3
Prevelika zaposlenost na delovnem mestu	13,6	5,6
Ni bilo ponudbe za to izobraževanje	7,8	11,7
Družinske obveznosti	7,3	11,1
Predrago izobraževanje/pomanjkanje denarja	20,1	22,2
Pomanjkljiva predizobrazba	0,3	1,9
Ni bilo podpore delodajalca	11,9	5,5
izobraževanje je potekalo ob neprimernem času	3,4	5,5
Zdravstveni razlogi	2,4	4,7
Druge ovire	2,9	5,5
SKUPAJ	100,0	100,0

Vir: Raziskava Pismenost odraslih in udeležba v izobraževanju odraslih, Andragoški center Slovenije, 1998

V tabeli 1 vidimo, da pri oviri 'pomanjkanje časa' ni posebnih razlik med odraslimi, ki so se izobraževali, in tistimi, ki se niso. Velika razlika med tema dvema skupinama je opazna pri 'preveliki zaposlenosti na delovnem mestu'. Ta ovira predstavlja 14% delež pri ovirah, ki so jih navedli tisti, ki se izobražujejo, in pol manjši pri tistih, ki se ne. Oviri 'slaba ponudba za izobraževanje' in 'družinske obveznosti' sta približno enako razporejeni med aktivnimi in neaktivnimi anketiranci, prav tako je zelo podoben delež pri 'predragem izobraževanju'.

Majhna je tudi razlika pri oviri 'pomanjkljiva predizobrazba'. 'Pomanjkanje podpore delodajalca izobraževanju' ima še enkrat večji delež pri aktivnih kot pri nedejavnih.

V zgornji tabeli smo pri izračunu deležev kot neodvisno spremenljivko vzeli aktivnost udeležencev. Razlike so še bolj vidne takrat, ko za neodvisno spremenljivko vzamemo posamezno oviro, aktivnost anketirancev v izobraževanju pa opazujemo kot odvisno spremenljivko. Razmerja med ovirami dejavnih ali nedejavnih udeležencev se ohranijo in postanejo še očitnejša.

Tabela 2: Ovire, ki so odraslim preprečevale izobraževanje za delo glede na vključenost v izobraževanje II.

	so se izobraževali	se niso izobraževali	SKUPAJ
Prevelika zaposlenost/pomanjkanje časa	52,9	47,1	100,0
Prevelika zaposlenost na delovnem mestu	70,5	29,5	100,0
Ni bilo ponudbe za to izobraževanje	39,4	60,6	100,0
Družinske obveznosti	39,0	61,0	100,0
Predrago izobraževanje/pomanjkanje denarja	46,8	53,2	100,0
Pomanjkljiva predizobrazba	12,5	87,5	100,0
Ni bilo podpore delodajalca	67,9	32,1	100,0
Izobraževanje je potekalo ob neprimernem času	37,3	62,7	100,0
Zdravstveni razlogi	33,0	67,0	100,0

Vir: Raziskava Pismenost odraslih in udeležba v izobraževanju odraslih, Andragoški center Slovenije, 1998

Če nas delež, ki ga ima ovira med vsemi navedenimi ovirami, ne zanima toliko, pač pa bolj to, kako se deleži anketirancev razporejajo glede na posamezno oviro, dobimo zanimive rezultate.

Pri oviri splošnega pomanjkanja časa in prevelike zaposlenosti na delovnem mestu tako kot pri tabeli 1 ni večjih razlik. Že takoj pri naslednji oviri se razlike zelo povečajo. Da se nista izobraževali, ker 'ni bilo ustreznega programa', sta navedli dve tretjini neaktivnih anketirancev, družinske obveznosti pa so preprečile izobraževanje dobri polovici. Medtem ko je 'predrago izobraževanje' še vedno za vse odrasle enako velika ovira, pa opazimo največji razkorak pri oviri 'pomanjkljiva izobrazba'. Pri tej oviri je razlika med dejavnimi in nedejavnimi največja, navedlo jo je le 13 % aktivnih in kar 88 % neaktivnih.

Naslednji problem, ki sem ga omenil v uvodu, je interpretacija ovir. Številne poglobljene analize, pri katerih so po reševanju ankete opravili še intervju, so pokazale, da včasih navedenih ovir ne smemo razumeti kot natančen razlog za neudeležbo v izobraževanju. Izkazalo se je, da so navedbe velikokrat le racionalizacija določene dejavnosti za nazaj. Pomanjkanje časa, prezaposlenost na delovnem mestu, družinske obveznosti ipd. so najbolj pogost razlog za neparticipacijo tako dejavnih kot nedejavnih. Veronica McGivney v zvezi s to oviro navaja, da se s povečanjem prostega časa ne poveča participacija v izobraževanju

ampak predvsem stopnja gledanosti televizije (predvsem neizobraževalnih programov). Druga najpomembnejša ovira - pomanjkanje denarja - je brez dvoma za ekonomsko ogrožene posameznike zelo pomemben dejavnik, ki vpliva na odločitev za vključitev v izobraževanje. Tako kot pri prejšnji oviri pa je do neke mere relativizirana, saj je bila njena 'umestnost' velikokrat odvisna od poznavanja izobraževalnih programov' in informiranosti o njih.

Quingley in Arrowsmith" trdita, da so pri neaktivni populaciji (ki je praviloma neaktivna tudi na drugih področjih socialnega delovanja), navedene ovire odraz predvsem dveh karakteristik: (a) gre za veliko neinformiranost o možnostih, ki jih imajo v zvezi z izobraževanjem (cena izobraževanja, vrsta izobraževalnih programov, časovna razporeditev itd.); (b) negativno vrednotijo izobraževanje. Izobraževalni sistem kot proces določenega socialno-kulturnega in kognitivnega razvoja razvija določene vrednote in pričakovanja posameznikov o možnih posledicah izobraževanja, ki vplivajo na njihovo motiviranost za vključitev v izobraževalni sistem. Drugi zelo pomemben vidik razvoja 'izobrazbene kulture' je referenčna skupina posameznika, ki s svojimi implicitnimi normami vpliva na pričakovanja, cilje, vrednote posameznika; te se konec koncev kažejo tudi v njegovem vedenju oz. vključevanju v izobraževanje.

Analiza prikazanih podatkov nam je pokazala, da so se anketiranci, ki se niso izobraževali, srečevali s specifičnimi ovirami - med njimi bi izpostavil pomanjkljivo ponudbo programov (tako z vsebinskega kot formalnega vidika) ter preveliko formalno zaprtost izobraževanja, ki jim izobraževanje onemogoča. Država bo morala torej poskrbeti za ustrezno infrastrukturo organizacij in programov za izobraževanje predvsem marginaliziranih skupin odraslih.

Iz subjektivnega zornega kota je pripravljenost za nadaljnje izobraževanje in pozitivno vrednotenje izobrazbe kot sredstva napredka (v ekonomskem in individualnem smislu) potrebno ugotavljati tudi skozi prizmo izkušenj, ki jih je posameznik pridobil v prejšnjem izobraževanju, vrednotenju izobraževanja v njegovih ožjih referenčnih skupinah, kot so družina, vrstniki, prijatelji, življenjski partnerji, delodajalci itd. Pri teh so zato navedene ovire velikokrat bolj odraz subjektivne ocene, ki se kaže kot odraz njihovega vrednotenja izobraževanja, in ne toliko resničnega stanja njihovih ovir. Zato bi morala biti pozornost andragogov še posebej usmerjena v spodbujanje izobraževanja teh skupin.

Marko Radovan, ACS

* McGivney, V. (1990): Education's for other people; Access to Education for Non-participant Adults. NIACE
" Quingley, B.A. & Arrowsmith, S. (1997): The Non-participation of Undereducated Adults. New Patterns of Adult Learning: A Six-country Comparative Study. (ur. Belanger, P. in Tuijnman, A.). Pergamon in Unesco Institute for Education.

Študijski krožki Nagrajenci brez nagrade

V avgustovski številki Novičk je bil objavljen seznam študijskih krožkov, ki so se v šolskem letu 1999/2000 še posebej izkazali in bili zato upravičeni do nagradnega dela sredstev. Ker do začetka novega šolskega leta nagrade še niso prejeli, smo po številnih ustnih posredovanjih na Sektor za izobraževanje odraslih pri MŠŠ dne 8. septembra 2000 gospe Metki Zevnik, tedaj sekretarki pri tem ministrstvu, napisali pismo.

Odgovora nismo prejeli, nagrajenci pa nagrade tudi še ne. Zdi se nam prav, da vas, dragi nagrajenci, o tem obvestimo. V upanju, da bo iskanje rešitve obrodilo sadove, vas lepo pozdravljamo in objavljamo tudi omenjeno pismo.

Spoštovana gospa Metka Zevnik!

Na Vas se obračam kot vodja središča za razvoj in svetovanje pri Andragoškem centru Slovenije v zvezi z nekaterimi problemi, ki zadevajo naše projekte za razvoj izobraževanja odraslih. Verjamem, da jih lahko pomagate razrešiti.

Še prej pa mi dovolite, da Vam čestitam k imenovanju za državno sekretarko!

Prvi problem se nanaša na izplačila nagrad za delo študijskih krožkov v šolskem letu 1999/2000. Že nekaj let je v veljavi praksa, da Ministrstvo za šolstvo in šport posebno uspešne krožke, ti so namenjeni izobraževanju odraslih, ob koncu šolskega leta nagradi z zneskom v višini 70.000 SIT na podlagi strokovne ocene Andragoškega centra. Gre za simbolično priznanje ljudem, ki so pripravljani veliko storiti za razvoj svojega okolja; glede na to, da so se študijski krožki zelo uveljavili na slovenskem podeželju, je to še toliko bolj pomembno, saj gre mnogokrat za prebivalstvo, ki so mu drugi načini izobraževanja manj dostopni. Uspehi, ki jih dosegamo, so odmevni celo na Švedskem, v domovini študijskih krožkov.

Glede na utečeno prakso smo predlog za nagrade pripravili tudi letos, izvajalci so prejeli aneks k pogodbam, v našem glasilu Novičke (ki ga prilagam), pa smo tudi objavili letošnje nagrajence. Mag. Jože Miklavc s sektorja za izobraževanje odraslih me je 4. septembra 2000 obvestil, da te nagrade verjetno ne bodo izplačane zaradi varčevalnih ukrepov Vlade. Prepričana sem, da je to nespornost. Ne morem verjeti, da bi varčevali na račun tistih, ki se posebej izkažejo, in tako, da bi nekomu, ki je bil že obveščten, da je presegel pričakovane standarde, ukinili obljubljeni nagrado. To je kaplja čez rob dogajanja pri financiranju študijskih krožkov v zadnjem šolskem letu, saj so izvajalci za opravljeno delo in na podlagi izbire za delo v javnem razpisu sredstva za osnovno delo dobili šele v začetku poletja 2000.

Zato Vas, če je informacija prava, vlijudno prosim, da pomagate razrešiti nastali problem.

Sama sem Vam kadar koli pripravljena kaj več povedati o projektu študijski krožki, ki je prav gotovo "paradni konj" slovenskega neformalnega izobraževanja odraslih. Še več kot povedati je mogoče pokazati z izdelki in dokumenti posameznih študijskih krožkov, ki so v nekaterih okoljih postali osrednje gonilo lokalnega razvoja.

S spoštovanjem!

Sonja Klemenčič, prof.
Vodja središča za razvoj in svetovanje

KOTIČEK JE VAŠ

Katalog OKO

Katalog OKO vsebuje hierarhično strukturirane "hiperknjige", razpoložljive v veliki navidezni knjižnici world wide web v internetu.

Gostitelj kataloga OKO: Znanstvenoraziskovalni center SAZU, Ljubljana

URL kataloga OKO: <http://www.zrc-sazu.si/oko/>

Namen kataloga OKO

Internet in world wide web sta bila prava izziva za zasnovo in gradnjo kataloga OKO, s ključnimi cilji:

1. Ponuditi uporabnikom hierarhično strukturirano vsebino.
2. Filtrirati hipervire glede na selekcijska merila.
3. Vključevati selektivne zbirke, ki kažejo le na kakovostne in čimbolj zanesljive informacijske vire, razpoložljive na strežnikih za www v internetu. To so hiperviri, ki lahko podpirajo raziskovanje, izobraževanje, distribuirano izobraževanje, vseživljenjsko učenje; knjižnične, družboslovne, naravoslovne, poslovne in druge dejavnosti.
4. Pokrivati celotno človekovo znanje, strukturirano v poglavitne skupine in ustrezne podskupine klasifikacijskega sistema UDK.
5. Obdelati in strukturirati hipervire v kataloške zapise.
6. Omogočiti uporabnikom hiter, učinkovit in uporabniško prijazen dostop do potrebnih virov.

Klasificiranje hipervirov

Hiperviri so kompleksni, globalni in shranjeni na distribuiranih sistemih, povezanih v internet. Zato jih ni lahko katalogizirati in indeksirati, da bi uporabnikom olajšali dostop do ustreznih virov. Katalogizirani hiperviri so klasificirani po univerzalni decimalni klasifikaciji (UDK).

Razvrščeni so v naslednje poglavitne skupine UDK:

- 0 Splošno
- 1 Filozofija. Psihologija. Etika
- 2 Religija. Teologija
- 3 Družbene vede
- 5 Naravoslovne vede. Matematika
- 6 Uporabne vede. Medicina. Tehnika
- 7 Umetnost. Arhitektura. Fotografija. Glasba. Zabava
- 8 Jezikoslovje. Literarna veda
- 9 Geografija. Biografije. Zgodovina

Glavne skupine UDK so razvejene na bolj specifične podskupine.

Vsebinska globina kataloga OKO

Hiperviri so opisani in strukturirani v kataloške zapise. Povezani so v vsebinsko bogat katalog in pokrivajo različna področja človekovega znanja in delovanja. Trenutno pokrivajo naslednja področja: arheologija, arhitektura, astronomija, atlasi in zemljevidi, balet, bele in rumene strani, bibliografije, biografije, biologija, botanika, demografija, distribuirano izobraževanje, družbene vede, etika, ekspedicije, etnologija, fotografija, film, filozofija, finance, fizika, glasba, geodezija, geografija, geologija, gledališče, glaciologija, gospodarstvo, gradovi, igre, hidrosfera, intelektualna lastnina, iskalniki, izobraževanje, internet, jezikoslovje, karikature, kartografija, konference, kovine, književnost, kemija, klimatologija, knjižnični katalogi, knjižnice, kronologija, matematika, medicina, meteorologija, mineralogija, muzeji, obleka, moda, noše, nakit, observatoriji, olimpijske igre, oceanografija, oglaševanje, okolje, parfumerija in kozmetika, periodika, politika, poslovanje, psihologija, računalništvo, religija in teologija, referenčna dela, redke knjige, rodoslovje, seizmologija, sončni sistem, slikarstvo, standardizacija, slovarji, statistika, šport, šolstvo, telekomunikacije, trgovina, tržišče, tekstilna industrija, tiskarstvo in založništvo, umetnost, univerze, vseživljenjsko učenje, videokonference, vesolje, vulkani, world wide web, zabava, zakonodaja, zgodovina knjige, zgodovina, zoologija.

Uporaba kataloga OKO

Katalog OKO pregledujemo in/ali v njem iščemo. Hierarhična strukturiranost hipervirov v katalogu uporabniku olajša dostop do zelenih virov:

- pregledovanje glavnih skupin in podskupin UDK,
- pregledovanje abecednega zaporedja področij,
- pregledovanje zaporedja vrstilcev UDK,
- iskanje virov.

Za pomoč pri dostopu do katalogiziranih hipervirov sprožimo hiperpovezavo [Pomoč].

- Drugi spremni dokumenti so na voljo pod hiperpovezavami: [[O katalogu OKO](#)], [[O UDK](#)], [[Uvod v hiperprostor](#)], [[Izrazje](#)], [[Novosti v katalogu OKO](#)].

Uporabniški profili

Katalog OKO je uporaben za akademske in strokovne profile, ljubitelje kulture in umetnosti, odrasle, mladino in študente. Dobrodošli so uporabniki začetniki kot tudi že bolj izkušeni uporabniki world wide weba.

Katalog OKO: orodje prihodnosti

To je prvi tovrstni projekt, ki je zaživel v Sloveniji. Že dozdajšnje vsebinsko pokrivanje in obseg kataloga OKO, ki hrani na tisoče bitov kompleksnih informacij, kaže na pomembnost in koristnost integracije sodobnih informacijskih nosilcev v uporabniško prakso ter uporabo razsežnosti informacijskega hiperprostora. Z evalvacijo kataloga OKO bo še izrazitejši njegov prispevek h kulturi hiperprostora in h globalizacijski integraciji. Naj bo katalog OKO za vas koristno orodje učinkovitega dostopa do potrebnih virov!

Nada D. Celija

PRIPRAVLJAMO/PRIpravljajo

Andragoški center Slovenije Vabilo na petkovo srečanje

V prejšnjih Noviĉkah smo vas prijazno povabili, da aktivno sodelujete na naših rednih petkovih sreĉanjih, ki so enkrat meseĉno namenjena zunanjim udeleĉencem, in veseli smo, da Źe imamo vaŹe odzive. Tako vas lahko povabimo na prvo jesensko sreĉanje, ki bo

v petek, 17. novembra ob 9. uri.

Gospod Anton Omerza nam bo na sreĉanju predstavil program

IZOBRAŹEVANJE STROKOVNIH PREVAJALCEV V SLOVENIJI.

Zaĉetek izobraŹevanja strokovnih prevajalcev, ki ga od leta 1995 organizira OST, sega v leto 1989, ko je DruŹstvo znanstvenih in tehniŹkih prevajalcev Slovenije zaĉelo za svoje ĉlane pripravljati prva predavanja, kasneje pa tudi seminarje.

V ĉem se izobraŹevanje strokovnih prevajalcev razlikuje od drugih izobraŹevalnih programov?

Na prvem mestu je prav gotovo velika motivacija udeležencev za vse oblike izobraževanja. Vzrok za tako močno razvito motivacijo najdemo v razmerah, v katerih prevajalci delujejo. Večinoma gre za profesorje tujega jezika, ki so se s samoizobraževanjem preusmerili k prevajalskemu delu, saj ni bilo rednega izobraževanja strokovnih prevajalcev in tolmačev. To se je na Filozofski fakulteti v Ljubljani začelo šele leta 1997. Poleg tega pa zaradi majhnosti Slovenije in slovenskega jezika ves čas primanjkuje strokovne literature zanje – pojmovnikov in specializiranih slovarjev ter glosarjev.

Ker mora biti delo opravljeno, se pri iskanju ustreznih terminov znajdejo, kot vedo in znajo – predvsem zato je bil njihov pritisk na organizatorje izobraževanja ves čas močan. Skoraj polovica tem seminarjev, ki so jih pripravili v zadnjih petih letih, je nastala na njihovo pobudo.

V čem so značilnosti OST-ovega izobraževanja strokovnih prevajalcev? Predavatelji, ki seminarje izvajajo, morajo biti strokovnjaki za določeno področje, hkrati pa dvojezični, pri čemer je eden od jezikov slovenščina. Tako so pripravljali terminološke seminarje, ki so predstavljali presek izrazja iz določenega strokovnega področja (prava, ekonomije, financ) in dveh jezikov (slovenščine in angleščine, slovenščine in nemščine ter slovenščine in italijanščine). Pomembna značilnost terminoloških seminarjev je seminarsko gradivo, ki ga predavatelj pripravi v taki obliki, da ga lahko prodajajo in s tem širijo krog uporabnikov. Pri terminoloških seminarjih so k sodelovanju pritegnili tudi predavatelje iz zamejstva – Slovence iz Avstrije in Italije.

Drugi tip seminarjev so jezikovni seminarji, ki jih vodijo strokovnjaki za tuji jezik in za prevajanje vanj (pa tudi za slovenščino), kjer gre predvsem za domače govorce. Seminarjev niso ponavljali, saj so vedno stremeli za tem, da bi pokrili nova strokovna področja in tudi nove jezike.

Seminarje je vodilo okrog petdeset predavateljev iz Slovenije in sosednjih držav, osnovne teme pa so bile: kultura ciljnega jezika, jeziki strok, samolektoriranje prevodov v tuj ali slovenski jezik, analiza prevodov in osnove tolmačenja, jeziki pa so slovenščina, angleščina, nemščina in italijanščina.

Udeleženci njihovih seminarjev večinoma prihajajo iz podjetij, ustanov in ministrstev, tisti samostojni prevajalci, ki so samoplačniki, pa imajo za udeležbo na seminarju določen popust.

Poleg visoke motivacije za izobraževanje je značilnost te poklicne skupine tudi medsebojna povezanost, saj jih k temu silijo razmere dela, v katerih delujejo. Ta povezanost, prepletena z visoko motivacijo, se je na nekaterih zelo dobro vodenih seminarjih pokazala kot posebno stanje skupine, ki so ji dali oznako *ustvarjalno izobraževanje*. Iz analize tega stanja je nastala knjiga *Seminar – ustvarjalno izobraževanje*, ki podrobneje opisuje pripravo, obveščanje in izvedbo seminarjev za prevajalce in ki poskuša biti animacijski priročnik za

izobraževalce. Vključuje predvsem dva pojma – empatijo in čustveno inteligenco pri izobraževanju.

Na osnovi te knjige v letošnjem letu začenjajo s programom izobraževanja *Marketing izobraževalnih storitev*, ki je namenjen predvsem organizatorjem izobraževanja. Izkušnje, ki so jih pridobili v desetletnem delu z izobraževanjem prevajalcev, bi na ta način radi posredovali kolegom iz drugih izobraževalnih ustanov.

Srečanje bo prav gotovo zanimivo, zato ste vabljeni v čim večjem številu. Prosimo vas, da svojo udeležbo potrdite na tel. 01 5842 571, Zdenka Birman Forjanič.

Zdenka Birman Forjanič, ACS

PONUJAMO/PONUJAJO VAM

Andragoški center Slovenije
Izobraževalna ponudba ACS za leto 2000/2001

Kot ste verjetno opazili, je med prilogami oktobrskih *Novičk* tudi razpis izobraževalne ponudbe Andragoškega centra za leto 2000/2001. Na tak način vas bomo pred vsakim začetkom izobraževalne sezone obveščali o izobraževalnih programih Andragoškega centra. Ponudbo boste vsako jesen dobili vsi prejemniki *Novičk*, pa tudi drugi, ki boste želeli dobiti več informacij o naših programih.

Tako vas že lahko povabimo, da se udeležite dveh izobraževalnih programov, ki bosta potekala meseca novembra, in sicer: *Uporabne skrivnosti iz zakladnice dobrega učitelja – trening spretnosti poučevanja in motiviranja* in *Metode in tehnike poučevanja odraslih*. Oba programa sta vključena v Katalog stalnega strokovnega spopolnjevanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju v šolskem letu 2000/01 in prinašata točke.

Vabilo na delavnico
**Uporabne skrivnosti iz zakladnice dobrega učitelja
– trening spretnosti poučevanja in motiviranja**
20. do 22. november 2000

Morda ste se kot vodja učnih delavnic ali seminarjev že večkrat vprašali, kako svojim izobraževanjem vdihniti nekaj več...

Je tisto več sproščenost in zadovoljstvo udeležencev, ki vam radovedno in navdušeno

sledijo po poti skozi svet učenja, ustvarjalno zbiranje in izmenjava idej, s katerimi lahko učinkoviteje oblikujete svojo učno delavnico ali seminar, odnosi v skupini, ki ustvarjajo ugodne okoliščine za učenje, ter pristopi, ki omogočajo takojšnjo uporabo naučenega in "aha" izkušnje? Odgovore na te izzive lahko najdemo skupaj na naši novi tridnevni učni delavnici:

UPORABNE SKRIVNOSTI IZ ZAKLADNICE DOBREGA UČITELJA

ki bo potekala od **20. - 22. novembra 2000, med 9. in 16. uro**, v seminarski sobi Andragoškega centra Slovenije.

Cilji:

- ozavestiti lastne vzorce vedenja pri delu s skupino,
- razviti sposobnosti samoopazovanja in upravljanja s seboj med učnim procesom,
- uporabljati različne notranje perspektive v zvezi z učnim procesom in odnosi v skupini,
- ustvarjalno uporabljati učinkovite metode, pripomočke in veščine v konkretni učni situaciji,
- pozitivno vplivati na notranje počutje in učenje udeležencev,
- uporabljati različne modele in tehnike ustvarjalnega mišljenja za pripravo na izobraževanje,
- uporabljati spodbude in pripomočke iz vsakdanjega življenja,
- uporabljati raznovrstne inteligence pri učenju odraslih.

Vsebine:

- Osebnost in veščine dobrega učitelja odraslih: "Kako delujem v svojih najboljših trenutkih?"
- Kako dobim dostop do svojih notranjih virov moči (jasnost mišljenja, ustvarjalnost, samozavest, spontanost, strokovnost, pozitivno naravnost, humor, prožnost...)?
- Kakšen je moj prednostni slog učenja in poučevanja, kaj so moje prednosti in učni izzivi?
- Učitelj kot "režiser" dogajanja v učni skupini in udeleženci kot "igralci", ki soustvarjajo: zaznavni položaji učitelja (biti "tukaj in zdaj", odmik in pogled od daleč, vživljanje, "velika slika").
- "Uporabljaljaj to, o čemer govoriš (skladnost vsebine, dejavnosti in pristopa)."
- "Začetek privlači, konec pa puščaokus."
- Predstavljanje vsebin: od konkretnega k splošnemu ali narobe, ustvarjanje spoznavnih zemljevidov in "zalogajev".
- Domiselno ponavljanje in utrjevanje.
- Uporaba raznovrstnih inteligenc: sprostitev, igra, gibanje, glasba, humor, vsakdanji materiali in uporabni predmeti, mentalni trening, igre vlog, skupinsko delo...
- Vizualizacija kot podpora ustvarjalnosti in učinkovitosti pri učenju in poučevanju.

- Priprava individualnega učnega načrta delavnice z uporabo modela Walta Disneyja.
- Korak v prihodnost: pregled osebnih "zakladov", individualni nastop, vrnitveno sporočilo in kažipoti za nadaljnje učenje v prihodnosti.

Metode:

pogovor, skupinsko delo, nastopi, igre vlog, mentalni trening, sprostitvene in gibalne vaje, tehnike ustvarjalnega mišljenja.

Raznolikost pristopov vam bodo zagotovili tudi voditelji, ki bodo z uporabo lastnih (raznovrstnih) inteligenc zagotovili pestrost učnih izkušenj: **Nada Mulej, Milan Kotnik in Igor Gregorc**. Program je vključen v *Katalog programov stalnega strokovnega spopolnjevanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju* in prinaša 1,5 točke.

Izvedbo delno sofinancira Ministrstvo za šolstvo in šport, zato je kotizacija za tridnevni program 21.000,00 SIT (DDV je vključen). Prosimo, da jo nakažete vsaj 5 dni pred pričetkom seminarja na ŽR Andragoškega centra, štev. ŽR: 50103-603-51771 – na nakazilu navedite naslov programa, dokazilo o plačilu prinesite s seboj na seminar.

Število udeležencev na delavnici je omejeno na 18. Izpolnjeno prijavnico pošljete najkasneje **do ponedeljka, 13. novembra 2000**, na naslov: Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134 a, Ljubljana, lahko tudi po faksu: 01 5245-881. Za vse dodatne informacije lahko pokličete Zdenko Birman Forjanič, tel. 01 5842-571.

Zdenka Birman Forjanič, Nada Mulej, ACS

Vabilo na delavnico

Metode in tehnike poučevanja odraslih

29. in 30. november 2000

V hitro spreminjajoči se družbi postajata učenje in izobraževanje vse pomembnejši dejavnik zadovoljstva in uspeha. Posameznik postaja ključni element lastnega napredka in pomembno je, da z znanjem notranje bogati in raste. V tem procesu se spreminja tudi vloga učitelja, ki ni več le prenašalec in posredovalec znanja pasivnim udeležencem, temveč je vse bolj spodbujevalec in enakopraven partner v učnem procesu. Učeče vodi skozi izobraževalne izkušnje in jih spodbuja, da čim bolj prevzamejo odgovornost za lastno učenje in vzpostavljajo kritičen odnos do znanja, do sebe in do družbe.

Kot udeleženka/udeleženec tega izobraževanja se boste seznanili z vzroki in posledicami spremenjene vloge učitelja v učnem procesu, z različnimi pristopi učiteljev v poučevanju in

slogi poučevanja, z možnostmi za preseganje ustaljenih načinov dela z odraslimi, spoznali boste načine, kako upoštevati in se odzivati na različnost odraslih udeležencev v učnem procesu ter kako se jim z uporabo ustreznih metod dela čim bolj približati. Metode dela z odraslimi in učne pripomočke boste spoznali tudi s samostojnim delom v majhnih skupinah.

Če ste učiteljica ali učitelj odraslih, ki želi svoje izkušnje in znanje dejavno spopolnjevati in bogatiti v skupini podobno mislečih, boste v tem izobraževalnem programu našli pravi odgovor.

Vabimo vas torej, da se udeležite dvodnevne delavnice

METODE IN TEHNIKE POUČEVANJA ODRASLIH

ki bo potekala **29. in 30. novembra 2000, med 9. in 16. uro**, v seminarski sobi Andragoškega centra, Šmartinska 134 a.

Delavnico bo vodila dr. Sabina Jelenc Krašovec, predavateljica na Filozofski fakulteti v Ljubljani, izjemna strokovnjakinja na področju izobraževanja odraslih, avtorica priročnika *ABC izobraževanja odraslih*. Kot predavateljico jo odlikujejo dinamičen pristop, ustvarjalnost in inovativnost.

Program je vključen v *Katalog programov stalnega strokovnega spopolnjevanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju* in prinaša 1 točko.

Izvedbo delno sofinancira Ministrstvo za šolstvo in šport, zato je kotizacija za dvodnevni program 7.000,00 SIT (DDV je vključen). Prosimo, da jo nakažete vsaj 5 dni pred pričetkom seminarja na ŽR Andragoškega centra, številka ŽR: 50103-603-51771 – na nakazilu navedite naslov programa, dokazilo o plačilu prinesite s seboj na seminar.

Število udeležencev na delavnici je omejeno na 18. Izpolnjeno prijavnico (priložena) pošljete najkasneje **do petka, 17. novembra 2000** na naslov: Andragoški center Slovenije, Šmartinska 134 a, Ljubljana, lahko tudi po faksu: 01 5245-881. Za vse dodatne informacije lahko pokličete Zdenko Birman Forjanič, tel. 01 5842 571.

Zdenka Birman Forjanič, ACS

